

Catalunya Nord, país germà

La recent actitud del parlamentari gironí Lluís M. de Puig preocupant-se al Consell d'Europa, dins l'Estat Francès, de la necessitat de "recuperar" ja que no "normalitzar" la llengua catalana en el territori de sobirania catalana que fou passat per un acord polític, el Pacte dels Pirineus, un pacte fet per Felip IV, rei borbònic amb poder a Catalunya per la victòria de la guerra del 1640, al veí país. En aquest Pacte dels Pirineus (1659) el rei castellà donà als francesos un bon tros de Catalunya, foren les comarques de més enllà dels Pirineus: Rosselló, Vallespir, Capcir, Conflent... sense tenir present les Corts Catalanes. Els castellans (Müntser 1647) volien oferir fins i tot Roses i Cadaqués! La manca de poder polític real ofegat per la força militar castellana féu que els catalans haguessin de suportar al segle XVII la mutilació i esquarterament de la terra.

L'Administració francesa ha dut una ferotge política d'assimilació, per acabar l'etnòcid, l'exterminació d'una cultura, d'una ètnia, només faltava l'eliminació física dels habitants. Europa però no és Àsia, Àfrica o Amèrica on els francesos també practicaren la fidel pràctica colonialista del millor indi (aborigen) és l'indi mort. Pràcticament cap dret col·lectiu s'ha mantingut en la Catalunya Nord i la feblesa numèrica d'una demografia variable on l'emigració al Nord de França ha estat el camí d'alliberament personal afegit a la residència de nombrosos jubilats (francoparlants) a les suaus terres del Sud ha configurat una població on actualment la llengua catalana és ben minoritària. L'acció judicial, educativa, administrativa, militar, religiosa, etc. ha fet imperar la llengua

francesa malgrat la força de voluntat del poble que fins fa una generació la mantenien com a llengua col·loquial d'ús ben viu a la família, al carrer... essent exclosa per la virulència dominant de París de les comunicacions socials de prestigi, de la política, de l'escola, del comerç.

Per a situar, un de tants milers de detalls, la feblesa de Catalunya Nord en el procés de recuperació lingüística cal fixar-se només en la toponímia. Pràcticament tots els pobles mantenen la grafia francesa, la grafia dominant malgrat la llengua del poble. Els mitjans de comunicació són insensibles, per dominació del capital, debilitat del mercat Catalanòfil, al fet lingüístic català, l'ensenyament, i ací cal ressenyar el gran esforç de "La Bressola", d'"Arrels", per efectuar un règim, com les ikastoles basques, d'ensenyament on la llengua vehicular sigui una illa en un mar hostil.

L'estat francès té al seu davan. una responsabilitat que afecta una petita part dels seus ciutadans. Una part numèricament petita davant els milions però no pas per aquest fet quantitatiu és injusta, per definició, col·laborar a què la llengua catalana ocupi el lloc que li pertoca és una invocació que ha d'atendre de totes les peticions d'ajuda que constantment les entitats catalanes fan al govern central parisenc. En aquest segle informava el diputat Puig, fins a quinze han estat els projectes d'ajut lingüístic que París ha rebutjat. Mai no és tard mentre hi hagi vida, sembla. A Catalunya Nord encara hi ha catalans que treballen, en la cançó, la ràdio, l'ensenyament, les sardanes... per a avançar en la llengua i la cultura

pròpia. Cal però que l'Administració pugui ajudar. L'Estat del segle XX és molt diferent de comunicació París té un poder immens i pot fer oblidar l'horror de comunicació moderna de Catalunya Nord, la història d'un dels processos més forts per transformar la població d'un territori.

Al Castell de Bellaguarda un conegut escriptor català, de nacionalitat francesa me deia l'epopeia de l'esforç que es fa per a mantenir els trets bàsics d'identitat i el mur de silenci i d'incomprensió que s'alça davant qualsevol temptativa de recuperació.

És impensable posem per cas que els pocs centenars de milers de catalans sota administració francesa tinguin diaris com el "Punt Diari" o l'"Avui", enciclopèdiques i diccionaris com la GEC o l'Alcover-Moll, col·leccions com la MOLC i la MOLL, etc. Si París no ajuda a la producció cultural en català a la Catalunya Nord cal que faciliti, si més no, la difusió del que el Sud eductua, siguin les ones de Ràdio Quatre o TV3, siguin llibres o discos.

Quan França publica més rera més llibres amb peu editorial estatal sobre la conveniència de defensar-se de la colonització nord-americana, encarrega a experts informes i dictàmens que després seran lleis per a fer front a la potència dels Estats Units cal que legítimi el seu dret respectant precisament el dret dels seus ciutadans a disposar d'un present lingüístic i cultural lliure que no vol dir absència de lleis represores sinó que els diners públics s'utilitzin també per promoure (ensenyament, televisió, etc.) la llengua catalana i no només la francesa.

Josep M. Figueras